

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-147-3-2>

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ТРАНСФЕР ПОЛІТИКИ» У СУЧАСНОМУ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Пугач В. Г.

*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту освіти та права
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
м. Київ, Україна*

Процеси глобалізації й транснаціоналізації помітно розширили спектр проблем, пов'язаних із з'ясуванням сутності, особливостей та перспектив сучасної державно-управлінської діяльності; здійснили визначальний вплив щодо напрямків реформування системи державного управління, зміни її ідейно-ціннісних засад; зумовили зсув від державно-центричної парадигми до альтернативних стосовно неї теорій та концепцій державного управління.

В контексті специфічних змін у сфері управління державою, пов'язаних з глобалізацією і транснаціоналізацією, виразно викристалізовується низка спрямовуючих чинників, що зумовлюють необхідність глибокого теоретичного осмислення процесу формування державної політики. Важливе значення для релевантного пояснення особливостей зазначеного процесу в сучасних умовах набуває проблема трансферу політики.

Поняття «трансфер політики» запроваджується до наукового обігу у 90-х рр. ХХ ст. завдяки спільним теоретичним зусиллям британських дослідників Д.Доловіца та Д.Марша. В їх розумінні трансфер політики являє собою процес, в якому знання про політику, адміністративні механізми, інститути і таке інше, що мали місце в певний час та/або певному місці використовуються для розробки політики, адміністративних механізмів та інститутів в інший час та/або іншому місці [1, с. 344]. На відміну від традиційних досліджень, пов'язаних з процесом формування політики держави, трансфер політики аналізується в оптиці глобалізації, стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та істотного зростання впливовості транснаціональних акторів. Такий підхід є ширшим, оскільки трансфер політики розглядається і як внутрішньодержавний процес, і як міждержавний, до того ж визнається вагома роль в цьому процесі

недержавних акторів, зокрема, міжнародних організацій, транснаціональних корпорацій і таке інше [1, с. 343-344].

Термін «трансфер політики», запроваджений для з'ясування способів та наслідків міграції державної політики через національні кордони, є продуктом більш ранніх академічних дискусій щодо процесу формування політики держави. Зокрема, важливе значення для концептуалізації поняття трансферу політики має теоретичний доробок американського дослідника Дж. Волкера. Фокусує дослідницю увагу на процесі поширення інноваційних ідей, Дж. Волкер визнає його надзвичайну складність, що пов'язано із наявністю цілої низки факторів, які впливають на зазначений процес. При цьому американський науковець доходить висновку, що у будь-якому разі ймовірність запровадження інноваційної державної політики зростає за умови її реалізації іншими. Оскільки невизначеність та страх перед непередбачуваними наслідками є головними перешкодами на шляху реформування, тому саме приклад інших, засобом якого спростовуються «певні необґрунтовані перестороги з приводу негативних наслідків, до яких можуть призвести зміни», набуває особливого значення для їх стимулювання [2, с. 890]. Спираючись на аналіз низки кейсів, які фіксують дифузю інновацій в американських штатах, Дж. Волкер зауважує, що при прийнятті рішень про запровадження інновацій державні чиновники керуються правилом пошуку аналогій, що свідчить про важливу роль наслідування в процесі формування та розвитку державної політики. Згодом, підхід Дж. Волкера зазнав критики передусім за надмірне захоплення процесом, а не змістом [5]. На тлі цієї критики оформлюється новий підхід у дослідженнях трансферу політики, автором якого є британський дослідник Р. Роуз.

Теоретичні пошуки Р. Роуза розгортаються навколо з'ясування умов та обставин перенесення існуючих політичних практик. З цією метою запроваджується узагальнений термін «усвідомлення уроків». Як зауважує Р. Роуз, «усвідомлення уроків» являє собою особливий процес навчання, котрий починається зі «сканування» програм, які мають місце в інших країнах, і закінчується з'ясуванням можливих наслідків вразі перенесення діючої програми в інших державах до власної [3, с. 3]. Водночас Р. Роуз вказує на суперечливий характер усвідомлення уроків, підкреслюючи відсутність впевненості у тому, що перенесена політика може призвести до бажаних результатів.

Когнітивну цінність для концептуалізації поняття трансферу політики мають академічні доробки, які зосереджуються на вивченні конвергенції політики. Проблематика конвергенції набуває виразної актуалізації у 60-х рр. XX ст. завдяки науковим дослідженням амери-

канських вчених К. Керра, Дж. Данлопа, Ф. Харбісона та Ч. Майерса. На їх думку трансформаційний потенціал індустріалізації та поширення передових технологій призводить до «інтегрованої одноманітності». Втім, «гіпотеза конвергенції» зазнала гострої критики з боку багатьох дослідників, в межах якої головний акцент робиться на надмірному спрощенні процесу розвитку промисловості та абсолютизації впливу передових технологій. Не відмовляючись від «гіпотези конвергенції» її автори згодом уточнили, що зближення не слід розглядати винятково як цілковиту уніфікацію. Зокрема, К. Керр наголошував, що зближення здебільшого спостерігатиметься у сферах виробництва та споживання, натомість розрізнення матиме місце у секторах економічного та політичного контролю, а також у сфері культури [4, с. 343]. Разом з тим, К. Дж. Беннет, вказуючи на те, що розвинені індустріальні країни стикаються зі схожими проблемами схильні до їх вирішення схожими способами, стверджував, що конвергенція політики може стосуватися цілей, змісту, інструментів, результатів та стилю політики [5, с. 6]. Зближення, за К. Дж. Беннетом, може відбуватися засобом емуляції, створення елітних мереж, проникнення зовнішніх акторів та гармонізації.

Теорія конвергенції належить до теорій універсалістського типу, яка припускає наявність «кращих практик», ефекти якої не є специфічними, а швидше універсальними і такими, що можуть бути перенесені [6, с. 92]. Саме фокусування уваги на ефектах, підкреслює німецький професор К. Нілл, відрізняє конвергенцію політики від дифузії та трансферу політики, які зосереджуються на процесі [7, с.767].

Отже, незважаючи на досить значний діапазон відмінностей, виявлений у наведених вище теоретизуваннях феноменів, дотичних до трансферу політики, разом з тим немає обґрунтованих підстав для їх різкого протиставлення. Натомість зіставлення політичного трансферу, дифузії інновацій, усвідомлення уроків та конвергенції політики вказує на їх «фундаментальну подібність», що пов'язано з використанням знань, «перенесених з інших контекстів» для продукування змін у політиці держави.

Література:

1. Dolowitz D., Marsh D. Who Learns What from Whom: a Review of the Policy Transfer Literature. *Political Studies*. 1996. Vol. XLIV. P.343-351. URL: https://www.academia.edu/12712813/Who_Learns_What_from_Whom_a_Review_of_the_Policy_Transfer_Literature

2. Walker J.L. The diffusion of innovations among American States. *The American Political Science Review*. 1969. Vol.63, No. 3. P. 880-899. URL: https://fbaum.unc.edu/teaching/PLSC541_Fall08/walker_1969.pdf
3. Rose R. What is Lesson-Drawing? *Journal of Public Policy*. 1991. Vol. 11, Issue 1. P. 3-30. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-public-policy/article/abs/what-is-lessondrawing/13FAAE1D377F7733A3BBDF3B7D826FD1>
4. Ern Ser T., Parasuraman B. Globalization and National Industrial Relations Systems: Theoretical Implications from the Singapore Case. *Asian Profile*. 2005. Vol. 33, No. 4. P. 343-350. URL: <https://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=2111&context=commpapers>
5. Strunz S., Gawel E., Lehmann P., Söderholm P. Policy convergence: A conceptual framework based on lessons from renewable energy policies in the EU. *UFZ Discussion Papers*. 2015. No. 14. P. 1-29. URL: https://www.ufz.de/export/data/global/84060_DP_14_2015_Strunzetal.pdf
6. Rowley C., Benson J. Convergence and Divergence in Asian Human Resource management. *California Management Review*. 2002. Vol. 44, No. 2. P. 90-109. URL: https://www.academia.edu/36483637/Convergence_and_Divergence_in_Asian_Human_Resource_Management_California_Management_Review_Reprint_Series
7. Knill C. Introduction: Cross-national policy convergence: concepts, approaches and explanatory factors. *Journal of European Public Policy*. 2005. Vol. 12. P. 764-774. URL: https://www.researchgate.net/publication/30015252_Introduction_Cross-National_Policy_Convergence_Concepts_Approaches_and_Explanatory_Factors

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-147-3-3>

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВИБОРЧІ ПРОЦЕСИ

Редчиць О. С.

*аспірантка Навчально-наукового інституту публічного управління
та державної служби Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Функціонування мережі Інтернет напряму пов'язане з реалізацією основоположних прав людини, які відіграють головну роль у побудові демократичного суспільства, зокрема права на свободу інформації,